

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Cap. 1. De notione ac definitione iuramenti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

fauit, iterum beneficia sine diminutione conferri debent.

Pensio non nisi moderata constitui debet, quæ 6
 pleunque est tertia pars fructuum vt tantum ma-
 neat beneficiato, vt honeste statum suum conserua-
 re possit: Alioquin si Parochiæ nimis tenues redditus
 habent, viri docti fugientes labores ad otium & pin-
 gues Canonatus aspirabunt, Ecclesiæ autem ho-
 minibus indoctis committi debebunt non sine po-
 puli spirituali detrimento.

7
 Spectato iure communi pensarius obligatur ad
 subsidium charitativum, & similia onera realia se-
 cundum proportionem reddituum quos accipit, quia
 qui sentit commodum debet & onus sentire. Con-
 suetum tamen ferme est, vt pensiones libere desi-
 gnentur, adeo vt totum onus ad titularem siue re-
 ctorem beneficii pertineat.

TRACTATUS TERTIVS.

De iuramentis & periurio.

CAP. I.

De notione & definitione iuramenti.

Iuramentum (dictum à Iure, quia quod cum iura-
 mento asseritur aut promittitur instar firmissimi
 iuris seu decreti haberi debet,) est inuocatio diuini
 nominis in testimonium alicuius rei.

NB. Finis iuramenti est confirmatio rei dubiæ iu-
 xa Hebr. 6. Omnis controuersiæ finis ad confirma-
 tionem est iuramentū, cum enim particularia facta

Aaa

& pro-

& promissa hominum sæpe incertæ veritatis sunt, quæ que per necessariam rationem confirmari possint, ideo solent confirmari per testes. Verum humanum testimonium sufficiens non est ad eiusmodi confirmationem; partim propter defectum humanæ veritatis; quia homines sæpe mētuntur, partim propter defectum cognitionis, quia homines nō possunt cognoscere occulta; cordium, nec absentia, de quibus tamen loqui solemus, & expedir humanis rebus, vt de his etiam aliqua certitudo habeatur. Quamobrem necessarium fuit recurrere ad diuinū testimonium, quia Deus nec mentiri potest, nec cum aliquo dicit, non tamen absolutè petitur à Deo, vt dicti veritatis actuali aliquo signo statim contestetur, sed si voluerit, quando voluerit saltem, cum illuminabit abscondita tenebrarum.

2. Quod per falsum Deum fit, iuramentum per se loquendo obligatorium non est, nam iuramentum inuentum est ad confirmandam veritatem, quatenus fieri potest testimonio infallibilis cuiusmodi est solius veri Dei.

3. Ad iurandam animus siue intentio requiritur, non sola verba, imò solo animo iurari potest absque externo signo, v. c. qui cum intentione iurandi dicit *in veritate hoc faciam*, dummodo sit ipsi animus Deum in testem inuocandi.

4. Ad rationem iuramenti requiritur, vt non meram assertionem veritatis contineat, sed petitionem seu inuocationem testimonii diuini, quare si solummodo enunciatio dicatur tacita *Coram Deo hac dico*, Deus scit, me verum dicere: Deus videt, ita esse, Deus mihi testis est, non sunt iuramenta, tamen hoc vltimum frequentius vt iuramentum accipitur ex moribus etiam lo-

quæntis potest conici, vtrum is frequenter, an vix
vquam iurare soleat.

In vocatio testimonii diuini tum explicitè fieri
potest (v.c. per Deum iuxta Apostolum. i. Cor. i. Te-
stem Deum in ioco) tum implicitè v.c. per creaturas,
non simpliciter, sed vt in Deum relatas, prout in iis
diuina potentia specialiter elucet iuxta Deut. 32 & 4.
Testes inuoco cælum & terram. Et Matth. 5. Per cælum,
qui thronus Dei est, per terram, qui scabellum pedum eius.
Simili modo per Euangelium iurari solet, quippe in
quibus infallibilis Dei veritas nobis manifesta con-
tinetur.

Tantò decentius est iuramentum per creaturam,
quandò illa sanctior aut excellentior.

Cum in sacris canonibus sub excommunicatione
prohibetur iuramentum per creaturam, intelligitur de
gentilium iuramentis) per Iouem, solem, idque pro-
pter simulationem & scandalum. NB In excretorio
iuramento per creaturam (per animam) in quam Deus
iudicium exerceat, nisi verum sit, quod dicitur, mi-
nus periculi superstitionis aut scandali subest.

C A P. II.

De quibusdam iurandi formulis.

HÆ sunt veræ formæ iurandi, per Deum ita est,
Deus mihi testis esto, item *Auff mein Ahd!*
in foro iudiciali, quando iudex dicat: *Gelob an auff
mein Ahd!* id est, promitte mihi iuratus, quia hæc est
iudicis intentio iuramenta exigentis. Et ista verba
etiam in vulgari sermone iuramentum continent, si
deliberate proferantur, quia ad iurandum satis est,
velle verba usurpare eo sensu, quo secundum
aliorum ita iurantium consuetudinem usurpari so-
lent. Hæc autem consuetudo videtur Germanorum;

Aaa x vt for-